

EDUSKUNNAN TULEVAISUUSVALIOKUNNALLE

ASIA: VALTIONEUVOSTON INNOVAATIOPOLIITTINEN SELONTEKO
VNS 5/2008

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on kutsunut allekirjoittaneen Suomalaisten keksijöiden tukiyhdistyksen (SKTY) puheenjohtajan, varatuomari Timo Kivi-Koskisen asiantuntijana kuultavaksi valiokunnan kokoukseen 7.11.2008. Lausuntonani, joka perustuu SKTY:n tekemään katselmukseen ehdotuksesta kansalliseksi innovaatiostrategiaksi (KIS) sekä yhdistyksemme hallituksen piirissä käytyihin keskusteluihin selonteosta, esitän kunnioittaen seuraavaa.

Aluksi totean, että Vanhasen II hallituksen ohjelmassa asetettu tavoite, laatia Suomelle kansallinen innovaatiostrategia on erittäin kannatettava hanke. Strategian tulee olla maailman paras ja sen pikainen aikaansaaminen ja tehokas toteuttaminen on maamme kilpailukyvyyn ja kansakuntamme hyvinvoinnin varmistamisen kannalta myös pitkällä tähtäimellä erittäin tärkeää erityisesti ottaen huomioon nykyisen lähes kaoottisen maailman talouden tilan. Se on myös tärkeä osa Suomi-kuvaa eli brändiä.

Yliasiames Esko Ahon puheenjohtolla toimineen ohjausryhmän ehdotus kansalliseksi innovaatiostrategiaksi(KIS) ei nimestään huolimatta, vaikka se sisälsi paljon hyviäkin asioita, ollut varsinainen strategia, kuten SKTY:n kesällä siitä laatimassa työ- ja elinkeinoministeriölle luovutetussa katselmuksessa on todettu. Samaan tulokseen on nähtävästi tullut myös valtioneuvosto päätyessään antamaan eduskunnalle nyt lausunnon kohteena olevan selonteon.

1. Valtioneuvoston selonteko poikkeaa sekä sisällöltään että muodoltaan huomattavasti KIS:stä. Selonteko on selkeämpi, sisältää nykytilan kuvausta, selittää ja määrittelee termejä ml. systeemisyys ja siinä on konkreettisesti asetettu ja kuvattu monia tärkeitä ja kannatettavia päämääriä.
2. Selonteko ei väitäkään olevansa kansallinen innovaatiostrategia, vaan sen johdannossa todetaan, että ”selonteko on muutosasiakirja, joka käsittelee innovaatiopolitiikan uudistamisessa meneillään olevia ja tarvittavia uusia toimenpiteitä. Strategia keskittyy erityisesti niihin muutoksiin ja uudistuksiin, joita laaja-alainen innovaatiopolitiikka ja sen toteuttaminen avoimessa, maailmanlaajuisessa toimintaympäristössä edellyttävät”.
3. Vaikuttaa siltä, että selonteon viimeistelijä on perehtynyt SKTY:n katselmustuloksiin tai sitten hän muuten vain on pitkälti ajatellut samalla tavalla kuin yhdistyksemme.
4. Selonteko sisältää paljon konkreettisia ja hyviä asioita, joita kannattaa ja on syytä viedä eteenpäin ja eräitä niistä nopeastikin odottamatta ehkä vuoden kuluttua valmistuvaa varsinaista strategiaa. Kannatettavien asioiden määrä selonteossa on niin suuri, ettei niitä tässä ajan ja tilan vähyyden vuoksi ole syytä ryhtyä luettelemaan.
5. Selonteko muodostaa hyvän lähtökohdan varsinaisen strategian laatimiseen, minkä aikaansaaminen kuitenkin vaatii vielä paljon töitä.
6. Selonteossa on kuitenkin myös paljon puutteita ja epäselvyyksiä, jotka tulevaisuus valiokunnassa toivottavasti tulevat otetuksi huomioon sen käsitellessä selontekoa ja muodostaessa siitä oman käsityksensä.
7. Tärkeimmät SKTY:n havaitsemat puutteet ja ongelmat ovat seuraavat:
  - Selonteossa ei kertaakaan mainita sanoja keksijä eikä keksintö ja kuitenkin koko innovaatioprosessi käynnistyy sellaisesta ihmisestä – keksijästä -, joka työpaikallaan, tutkimuksen yhteydessä tai muuten havaitsee (kuulee toiselta) ongelman ja keksii siihen ratkaisun, joka parhaimmillaan, mutta ei välttämättä, voi kehittyä patentoitavaksi keksinnöksi, joka voidaan kehittää innovaatioksi.
  - Koko innovaatioprosessia ei lainkaan kuvata eli siis ketjua ongelman havaitsemisesta, ratkaisuideaan, keksintöön, innovaatioon ja edelleen tuotteeksi tai palvelukseksi valituille markkinoille. Tämän ketjun eri toimenpiteiden ja toimijoiden toimintaedellytysten kehittäminen mm. resurssien osalta pitäisi olla koko innovaatiostrategian keskeinen sisältö.
  - Innovaatiokentän kuvauksessa ei lainkaan selvitetä alan julkisien tai yksityisten toimijoiden, kuten patentti- ja rekisterihallitus, TE-keskukset, Tekes, Finnvera/Avera, Keksintösäätiö, Keksijöiden Keskusliitto, Suomalaisten keksijöiden tuki ry tai elinkeinojärjestöt EK:sta alkaen roolia niiden keskinäistä suhdetta ja pitäisikö niitä innovaatio-toiminnan edistämiseksi kenties jotenkin kehittää.
  - Sana ”kunta” mainitaan vain kerran ja kuitenkin kuntien rooli innovaatiostrategian jalkauttamisessa ja toteuttamisessa eri puolilla Suomea on aivan ratkaisevan tärkeä.

- Yrityksistä kyllä puhutaan, mutta teollisuus, joka käytännössä on innovaatioprosessissa tärkein toimija, jää täysin vaille huomiota.
- Immateriaalioikeudet on aivan oikein nostettu esille, mutta selonteko sisältää kardinaalivirheen, kun sivulla 24 sanotaan, että ”Immateriaalioikeuksien suojaukseen liittyvät säädökset vaikuttavat....”. Eihän immateriaalioikeuksia suojata, vaan niiden avulla nimenomaan suojataan kohdetta esim. keksintöä. Tarkoitus oli varmasti sanoa esim, että ”Immateriaalioikeuksia koskevat säädökset, joiden avulla toteutetaan esim. keksintöjen tai mallien suojaus, vaikuttaa suuresti siihen, kuinka hyvin....”
- Sana ”teollisoikeudet” on kovin monille vieras ja siksi olisi ehkä hyvä käyttää ilmaisua patentit, tavaramerkit ja muut teollisoikeudet.
- KIS:issä ehdotettu ja selonteossa toistettu innovaation määritelmä on edelleen mielestäni virheellinen. Innovaatio ei ole hyödynnetty, vaan hyödyntämiskelpoinen kilpailuetu. Kun innovaatio hyödynnetään, se on innovaatioprosessin päätös, jolloin innovaatio on jo muuttunut tuotteeksi tai palveluksi.
- Kun osaamislähtöisen kilpailuedun syntyä kuvataan s. 3, siitä puuttuu mielestäni tärkein eli ihmisen uusi oivallus, josta voi kehittyä keksintö ja/tai innovaatio.
- Innovaatiojärjestelmä kuvataan kokonaisuudeksi, jonka muodostavat tiedon ja osaamisen tuottajat ja hyödyntäjät. Miksei käytetä myös sanaa keksijät? Keksinnön sisältämä ongelman uusi ratkaisu tietenkin tuo lisää tietoa, mutta ei ole missään tapauksessa synonyymi sanoille tieto tai osaaminen.
- Keksintösäätiö ei asiallisesti ottaen ole enää pitkään aikaan ollut varsinainen säätiölain tarkoittama säätiö, vaan julkinen organisaatio, joka jakaa TEM:n sille osoittamia valtion varoja keksijöiden käyttöön takaisinmaksuperiaatteella. Sen sinänsä erittäin tarpeellinen toiminta pitäisikin siirtää osaksi Tekesiä, uudeksi innovaatioprosessin alkupäätä nykyistä paljon suuremmilla summilla rahoitavaksi keksintöosastoksi.
- Kun sivulla 9 puhutaan tuottavuuskehityksestä, pitäisi sanoa tavoitetilan yhteydessä, että yritykset menestyvät ja kasvavat osaamisen ja keksintöjen luoman kilpailukyvyksi ansiosta.
- Sivulla 11 todetaan, että Suomi menestyy.....vain rakentamalla itselleen strategisiin valintoihin.....perustuvan tunnetun ja arvostetun brändin. Suomi/Finland on jo sinänsä brändi, jonka ominaisuudet riippuvat siitä, miten me toimimme ja jonka pohjalta brändimielikuva voidaan luoda ja viestittää muille. Luovuus ja kekseliäisyys pitäisi nostaa keskeiselle sijalle Suomi-brändissä.
- Kysyntä- ja käyttäjälähtöisyys: On mielestäni väärin sanoa, että ”innovaatiotoiminta ei enää noudata perinteistä keksimisen logiikkaa”, sillä se logiikka tulee aina toimimaan. Eri asia on, että sen rinnalle on kehittymässä tärkeää asiakaslähtöistä innovaatiotoimintaa, jonka merkitys tulee kasvamaan.
- Menestykseen tähtäävän keksijän täytyy aina luomistyössään ajatella myös onnistumista, mikä edellyttää sellaisen keksimistä, millä oikeasti on kysyntää.
- Sivulla 15 esitetään vahvistettavaksi kannusteita mm. liiketoiminta-, johtamistapa ja muotoilu aloihin. Myös ja aivan erityisesti kannusteita keksimiseen tulee kehittää.

- Sivulla 16 puhutaan ajantasaisen teknisen tiedon hankkimisesta, mutta ei mainita miten. Yksi tärkeä, ehkäpä tärkein, mutta liian huonosti tutkimustoiminnassa tunnettu lähde eli maailman patenttikirjallisuus kannattaisi erityisesti tuoda esiin. Paljon turhaa tutkimista jäisi tekemättä, jos ennen tutkimuksen alkua tutustuttaisiin siihen, mitä muut ovat jo keksineet. Patenttikirjallisuuden avulla voi löytää myös uusia voimavaroja tutkimusprojektiin.
- Sivulla 22 ehdotetaan valmisteltavaksi toimenpiteet kokoneiden pääomasijoittajien ym. sitouttamiseksi kasvua tavoittelevien yritysten kehittämiseen. Tähän pitäisi ehdottomasti lisätä yksityisten keksijöiden auttamiseksi keksintöön perustuvan yrityksen perustamiseen tai keksinnön myymiseen tai lisensointiin ym.
- Kaikilla ja ainakin teknologiaan perustuvilla teollisuusyrityksillä, kuten myös valtion ja kunnan laitoksilla pitäisi ehdottomasti olla osana immateriaalioikeudellista osaamista työsuhdekeksintölain periaatteisiin perustuva työsuhdekeksintöohjesääntö, kuten Nokialla, Metsolla ym. johtavilla teollisuusyrityksillä on.
- Tutkimus- ja innovaationeuvoston aikaansaaminen on positiivinen ja erittäin kannatettava asia ja sen jäseneksi pitää nimittää myös sellainen henkilö, joka joko itse on keksijä tai joka tuntee ruohonjuuritasolla keksijän problematiikan.
- Julkisen panostuksen t&i&k- toimintaan on pysyttävä vähintään 30 %:n tasolla Suomen kokonaispanostuksesta.
- On vaikea kuvitella, miten voidaan toteuttaa ehdotettu kansalliseen innovaatio-strategiaan pohjautuva Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi vuosina 2008-2009, kun tällaista strategiaa ei edes vielä ole olemassa eikä se tämän selonteonkaan perusteella ilman jatkotoimenpiteitä vielä synny?
- Sen sijaan voitaisiin tietenkin tehdä nykyisen innovaatioiden edistämisyjärjestelmämme kansainvälinen arviointi. Toisaalta kannattaisi ensin tehdä ne parannukset, joita selonteossa ja tässä muistiossa ehdotetaan tehtäväksi ja vasta sitten arvioida järjestelmä parannukset huomioon ottaen.
- Loogisimmalta kuitenkin tuntuisi saada ensin innovaatio-strategia kansallisin voimin valmiiksi ja sitten, jos tarpeelliseksi havaitaan, pyytää lopputuloksesta kansainvälinen arvio.

Olellista olisi, että ne ”Quick hit”- uudistukset, jotka SKTY:n katselmusraportissa on esitetty, toteutettaisiin mahdollisimman pian odottamatta koko strategian valmistumista.

Helsingissä marraskuun 5 päivänä 2008

Timo Kivi-Koskinen, varatuomari
Suomalaisten keksijöiden tukiyhdistyksen puheenjohtaja